

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) znese vselej
30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in saboto.

Samostanska postava v zbornici poslancev.

Kakor bo že bralcem našim znano, pričela se je 25. apr. v zbornici poslancev splošna razprava o samostanski (klosterski) postavi, ktera je bila prav živahna. Ustavoverci so bili nastavili za poročevalca odseka dr. Razlaga gotovo le iz tega vzroka, da ga še bolj ná-se priklenejo, sicer bi se bil med ustavoverci že še kdo našel, ki bi bil dr. Razlagovo mesto bolje izpolnil.

Pri začetku splošnega razgovora se je bilo oglasilo 17 govornikov; 14 jih je hotelo zoper, in 3 za postavo govoriti. Naj posnamemo iz tih govorov, kar se nam posebno važno zdi.

Prvi govornik Chelmecky pravi, da noče podtikati postavi namena, kakor da bi hotela zbuditi napačno misel o duhovnih redih, a ta napačna misel glede redov bo gotovi nasledek te postave, ker bodo redi odtrgani od svojega duhovskega središča.

Fuchs iz Moravskega, ki govori za njim, pravi, da ne razume, čemu se dela postava, ki naj bi napravo srednjega veka obdala z varstvom na sedanji pravni podlagi. Dandanes ni treba samostanov ne za gojenje ved ne za obdelovanje polja, ne za potrebo bolnikom in tudi za podporo ubogim ne, samo skupno življenje premišljevanja po samostanih je v najočitnejšem nasprotju z duhom časa, ki je duh dela. Govornik bi rad samostansko postavo, ktera bi „državi nevarne redove“ liguorjancev in jezuitov izgnala, vse premožnejše samostanske družbe razdrla in zabranila ustanovitev novih samostanskih družeb. Ker se pa vendar v tej postavi nahajajo že nekatere določbe, ki

so nekaj vredne, in ker se postava dá še poostri, pravi govornik, da bo zá-njo glasoval.

O. Rainerju je ta samostanska postava krona onih škodljivih postav, ki so se zoper katoliško cerkev že sklenile. Ta postava nasprotuje splošni svobodi, politični svobodi, svobodi vesti in pravici. Načelom svobode nasprotuje §. 11, ki zahteva, da je tisti, kdor stori slovesno obljubo, 24 let star; dečkom in deklicem se pa ženitev in možitev s 15 in 16 leti dovoljuje. Ali mar zakonski stan nima tako velikih dolžnosti, kakor samostanski? Po tej predlogi se postavi cela vrsta ljudi pod izjemno postavo. Če si jaz izprosim od Vas prostost, da smem loviti častne in mastne službe, se bo vsakemu to popolnoma v redu zdelo; če pa zahtevam od Vas prostost, da smem odtegniti se od svetá v tiho življenje, naletim na vse le mogoče zadržke in Bog ve, na koliko postavnih mej. Prašam Vas, gospoda, je to li prostost, svoboda? Je li svoboda in prostost vesti, da se celi vrsti ljudi odtegnejo vse pravice, ker — spolnovajoči evangelijski svet — žive po svoji veri? Postavi je namen, vničiti kal redovskega življenja, kar je predgovornik tudi naravnost izrekel. Kjer se pa vničuje kal, tam se pomaga gospodarstvu do smrti. Prostost evangelijskih svetov je najblažja vseh prostosti. Ne omeji se prostost glede materialnega posestva; vsak lahko stori s svojim premoženjem, karkoli hoče, ga za pravi ali zapre v železne kase; slepar je prost, skopuh prost, celó najnesramnejša naprava je slobodna, če se le javna spodobnost varuje. Pa če je vse prosto, vse dovoljeno, zakaj bi edino to, namreč življenje, ki se vsemu odpove, življenje dobrotelosti, življenje požnosti prosto ne bilo? Ravno v imenu svo-

bode se bi morali braniti samostani. Ravno iz tihega zidovja samostanov so prihajali najbolj navdušeni boritelji za svobodo. Kjer pa ni najblažje, namreč verske svobode, naj bi se o svobodi ne govorilo. Svoboda, ki zatira redovsko življenje, je nevarna svoboda, je zver. Amerika in Aglezka hočete pravo svobodo, pa dajete tudi samostanom in redovnim družbam največo prostost. Nehvaležnost bi bila do samostanov, ki so toliko storili za človeštvo, ako se zdaj vtikate v njihove zadeve in jih vničite, in jaz se obrnem tudi do onih gospodov na drugi strani, ki imajo za svojo omiko hvaležni biti menihom, ktere zdaj po tej postavi v imenu državne vsega-mogočnosti hočete na tako ličen način odpraviti.

Moravec Fux odgovarja na mogočne stavke o. Rajnerja s slabimi šalami in zdaj navadnimi „šlogarji“ n. pr. duševna sila, inkvizicija, grmade itd. in s povečevanjem Lutra, češ, da je edini menih, ki se je za svobodo potezal. Postava se mu zdi le obročna plača, nadja se, da se bo pozneje samostanska postava po švicarskem kopitu skovati zamogla. Gonjač veljbljuda v puščavi, mornar na morji, kmetovalec na polji mu je ljubši od meniha in zdrava, vrla gospodinja mu je več, kakor zračno pobeljena nuna, ki vedno le na svojo nebeško svatovščino misli. On spoštuje in čisla red delajoče ljubezni do bližnjega po bolnišnicah in sirotnicah in rad bi mu naklonil izdatne podpore. Pregovor: „Vseh strasti začetek je postopanje“ izvira iz spolnovanja samostanske postave. Ta postava se mu zdi, kakor ponočnica, ktero „klerikalno“ ministerstvo ravno tako lahko obleče, kakor liberalno. — Govornik naznani, da bo predlagal v specijalni debati različne, predlogo poostreče premembe in dostavke.

Podlistek.

Predragi!

Prav rad ti verjamem, da ti ni mogoče misliti, je-li po nekoliko izobraženem svetu le en list, v katerem bi se kot v gnjusni kloaki nakupičevalo toliko gnjilega, okužljivega smradu, kakor v listu, kteri s svojim imenom „Narod“ neizrekljivo oskrnuje pravi in častitljivi pomen tega imena; rad ti verjamem, da sleherni, da-si tudi mu ni mar ne za verske ne za znanstvene reči, ako le ni pri spačenem čutilu popolnoma surov in divji, se mora že po na ravnem, prirojenem studu odvrniti od takega gnjusnega rogoviljenja. In to rogoviljenje je tim bolj ostudno, ker ni mogoče, odvracati ga z orožjem, ki se ga pošteni nasprotniki navadno poslužujejo. Ko bi šlo za zgodovinsko znanost, ko bi šlo za resni pošteni boj na zgodovinskem polju, bila bi stvar lahka in

mikavna. Saj sam dobro veš, da kakor zgodovina sploh, tako tudi cerkvena zgodovina ne sme prizanašati in tudi ne prizanaša nobenemu, naj si bo že na kakoršni koli, tudi na najvišji stopinji človeške časti. Tega ne tirja samo resničnost, ampak tudi zdrava, znanstveno izobrazena pamet. Saj navadno pametnemu človeku ni treba še le dopovedovati, da cerkvena čast in oblast, naj si bo tudi najvišja in najsvetejša, sama po sebi človeka ne predrugači in ne spremeni v svetnika, da tedaj tudi kak pregrešen, strasten in hudoben papež ni in ne more biti nobena nemogoča prikazen; saj vé, in mora vedeti vsak nekoliko izurjen zgodovinar, da taki papeži, ki so s svojim življenjem oskrnovali imenitno čast svete svoje oblasti, so bili oziroma na vrsto 257 papežev, le redka prikazen, ktera je bila sploh mogoča zato, ker o časih strankarskih razprtij in splošnega pačenja javne moralnosti so se vsilili ali sami, ali so jih vsilile dotične stranke na najvišjo stopinjo cerkvene oblasti vsim dobrim vernim v silno žalost, cerkvi pa v tako nevarnost, da

pri taki nevarni glavni bolezni bilo bi je moralo konec biti, ako bi se na božjo moč ne naslanjala.

Pa kdo se bo čudil in spodtikoval nad tem, da med 257 papeži, ki so do zdaj sedeli na Petrovem prestolu, je bilo tudi nekaj malopridnih, če pomisli, da med nebeškimi duhovi je padel Lucifer, da že v Adamovi družini je bil Kajn hudoben in v družini Noetovi sta bila Cham in Kanaan spridena, da med 12 sinovi Jakobovimi je njih bilo 10 popačenih, in da med 12 aposteljni Jezusovimi je bil en izdajalec. Če je Judež na strani Gospodovi in razsvitljen od njegove ljubeznjive pričujočnosti tako daleč zabredel, kako sramotno je v tem iskati opravičenja za svojo nevero in nezmerno veseliti se, če se taki padci v cerkvi ponavljajo. Prav podučen kristijan pa se ne bo spodtikoval nad tem, če vidi, da omahujejo in morda celó padejo nekteri izmed njih, ki jih je imel tako rekoč za stebre sv. cerkve; ker on svojega potrjenja ne išče v posameznih osebah, ampak v splošni sv. cerkvi!

Dr. Oelz trdi, da je ta postava nepotrebná; ko bi se dala ljudstvu na glasovanje, bi velika večina bila zoper njo; ljudstvo hoče imeti samostane, jih čisla in ljubi, pri splošnem pomanjkanju duhovnov se mu ne smejo vzeti še redovni mašniki; ljudstvo nosi velika bremena in z „verskimi cunjami“ (haderlumpen) mu ni pomagano. (Predsednik: Opomniti moram, da se predloge postave vendar ne smejo imenovati „cunje“.)

Dr. Hoffer začne s tem, da Bismarka v nebesa kuje in mu iz svojega avstrijskega sedeža obljubo večne vdanosti in zvestobe in tolažilno zagotovi pošlje: „Tudi mi ne gremo v Canosso“. Pruski kancelar sme z g. Hofferjem in tovariši popolnoma zadovoljen biti. Razen tega pa trdi dr. Hoffer, da se samostanska prostost nikakor ne vjema s človeško zavestjo in méní, da, kakor država ne sme trpeti tega, da bi se kdo prodal za sužnja, ravno tako ne sme dopustiti, da bi se po samostanski obljubi podal v duševno sužnost.

Krzeczunowicz, za generalnega govornika izvoljen, prične med veliko veselostjo in ploskanjem z besedami: „Policijo! policijo! in le še policijo!“ in pobija policijski značaj postave, ktereга dokaže iz posameznih določeb. Nasprotni govornik Held ni vedel nič posebnega povedati.

Dr. Razlag, kot poročevalec, govori po svoji stari navadi mnogo in obširno, a pové malo. Le toliko je iz njegovega govora razvidno, da so mu jezuiti sovražniki naroda slovenskega. Če se nam bo vredno zdelo, bomo o njegovem govoru še kaj spregovorili.

Ko je on utihnil, se je splošno pričakovalo, da bo govoril še minister nauka; pa on je molčal in s tem izrekel, da je z Razlagovimi razlogi popolno zadovoljen. Potem se je glasovalo; kako, je že našim bralcem znano.

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Gorenjskega, 30. aprila. (Izv. dop.) (Učiteljska plača, orglanje.) Kar se nam je o vpeljavi nove šolske postave dozdevalo, se zmiraj bolj uresničuje. Učiteljska plača je sicer vravnana, pa le na papirju; preden bo pa popolnoma v življenje vpeljana, bo še precej Save v morje steklo. Kažejo se sem ter tje marsiktere sitnosti in zapreke. Po postavi so učitelji novo plačo z začetkom tekočega šolskega leta lansko jesen nastopili. Ali reveži se niso vedeli nikamor obrniti. Davkarije jim niso mogle izplačevati, ker de-

narjev ni bilo, srenje pa tudi ne, ker fasijoni od deželne šolskega sveta še niso bili pregledani in tedaj niso vedele, koliko in kako jim je skupaj spravljati. Ni bilo toraj drugači, kakor da so srenje učiteljem nekoliko iz svoje blagajnice dale na račun, če je kaj notri bilo, ali pa da so učitelji po starem bero pobrali, da so imeli s čim živeti. Kaj pa zdaj? Tisti učitelji, ki so pobrali bero, jo morajo zdaj v denarjih davkariji izplačati, srenje pa morajo pobrati odločene zneske še za pretekli čas in to tudi v tem primerljeju, če se srenja in učitelj med sabo porazumeta, da naj do sv. Jurja velja stara plača, da bi si tako prihranili sitnosti, pota, skrbi in pisarije. Ali ni tako počenjanje čudno?

Ker po novi šolski postavi učitelji niso k orglanju zavezani, so na več krajih orglje utihnile, ker učitelji zahtevajo preveč nagrade (od 100—200 gld.), srenje pa, že tako preobložene, se jim udati nočejo. Naj bi vendar gospodje učitelji nekoliko premislili, preden se s srenjo in cerkovnim predstojništvom sprejo. S tem, da take silne pogoje stavljajo in srenjam kljubovati hočejo, bodo največ škodovali samim sebi. Zakaj bi s primerno nagrado ne bili zadovoljni? Nekaj malega bi pa povsod radi pridali, na nekterih krajih bi tudi cerkev nekoliko plačevala, in učitelj na deželi bi vendar imel nekaj postranskega zaslužka, ktereга sicer skoro nič nima. Če se pa ustavljajo, jim le to povemo, da se je božja služba opravljala, ko še šol, orgelj in učiteljev ni bilo, in da se tudi še potlej bo, če tudi oni več orgljati nočejo. Naj bi učitelji tudi pomislili, da se s takim postopanjem pri srenji in in pri šolski mladini pripravljajo ob vse zaupanje, kar je vendar poglobitna pogoja uspešnega podučevanja. Čigavi so tisti denarji, ki jih učitelj pri davkariji dobiva? Ali jih mar ne plačuje srenja? Zakaj bi tedaj učitelj srenji nič za ljubo ne storil, ki ga pošteno redi? In če je učitelj pravi kristjan, ali ne bo ob nedeljah in praznikih hodil k dopoldanji in popoldanji službi božji? In če že pride, ali ni boljši, da je na tistem mestu, ktereга mu stan, znanje in navada odkazuje? Če pa zdaj, odkar ga dolžnost več na orglje ne veže, tudi v cerkev več ne hodi (kar se, žali Bog, tudi zgodi), kako ga bo srenja gledala? kaj si bodo otroci mislili, kterim je dolžan dajati lep izgled? — Ko je v nekem kraju učitelj orglanje popustil, k maši pa še vender na svoje staro mesto prišel, so ga okolistoječi zapodili rekoč: Doli se spravi, nimaš nič več tukaj opraviti! Dasiravno ta-

kemu surovemu obnašanju ne pritrdimo, je vendar gotovo, da so ga učitelji sami precej krivi in da bi si bili prihranili marsiktero sitnost, ko bi se hoteli s srenjo lepo zastopiti in pogoditi. Nikar naj ne mislijo, da bodo s svojim kljubovanjem ljudi omečili in k prisiljenemu plačevanju primorali! Cerkev in srenje si bodo že vedele pomagati, pa učiteljem na čast in dobiček gotovo ne. Snuje se že v Ljubljani orglarska šola in imeli bomo s časom kmečkih orglavcev, ki bodo ob enem lahko cerkovniki in bodo pri tem dobro stali. —

Človek na deželi ne razumi dosti paragrafov; vendar se pa boji, da bi se ponevedoma nad k terim ne spotaknil. Toraj prosimo odgovora na ta-le vprašanja: Ali sme kak učitelj, ktereга ni sram zraven duhovna v cerkvi sedeti, ali za pogrebom iti, se pogrebov, bilj in cerkvenega petja vdeležiti, da bi se ne pregrešil zoper §§. 42 in 43? Ali sme biti mrtvaški ogleda? —

Iz Dunaja, 30. aprila. Vlada je bila v posebni obravnavi samostanske postave 28. aprila od lastne stranke zopet pobita. Zoper njeno voljo namreč so levičarji sprejeli Fuxov pristavek, da ustanovljenje novih samostanov nima dovoljevati vlada, ampak državni zbor. Ministra Stremajerja je to tako peklo, da se čisto nič ni vdeležil obravnave, ampak le naznanil je, da vlada te postave cesarju ne bode priporočila v potrjenje. Najbrž pa jo bode že gosposka zbornica spremenila. — Pravijo, da bode državni zbor 8. maja do jeseni prejenjal. — Prva predloga, kedar se zopet snide, bo neki proračun za l. 1875. — Vradna „Wiener Ztg.“ razglša potrjeno denarno postavo za leto 1874.

Vnanje države.

Pruska, 1. maja. Nemški državni zbor je stari Viljem sklenil sam s prestolnim govorom, o kterem celo prusoljubni „N. W. T.“ pravi: „Prestolni govor je trd ko jeklo, in kjer je jeklo, tam se krešejo iskre“. — Dva stavka v tem govoru sta velike pomembe tudi vnanjim deželam:

„Odločna, z vašo pomočjo sklenjena postava naj po smislu zveznih vladarstev nemški vojni dá tisto vredbo, v kateri ima zagotovilo svoje brambe naše očetnjave in mir Evrope. Pospešba in podpora, ktero je moja z zveznimi vladarstvi izvrševana politika našla v vaših poslednjih sklepih, ste vtrdile v meni svest, da se Nemčija pod varstvom vzajemnih vsta-

pohujšanje in žaljenje javne morale; le po taki spačenosti, le po takem zanikarnem cinizmu je mogoče, ne samo razkladati po javnem trgu smrdljive škandale, ki so shranjeni na zgodovinskem polju, ampak jih še pretiravati, zamenjevati pankerte s sinovci ali vnuki in podtikovati vsem ko hinavsko načelo — nesramno natolcevanje: „Si non caste, saltem caute“.

In ni tudi, žalibog, čisto brez duhovnov, ki podpiraje tak list, se dosti brezvestno vdeležujejo tega grdega in gnjusnega početja, ktero presega početje nekdanjega Chama, Noetovega sina. Ne kličemo sicer Noetovega prokletstva nad te modérne Chamoce, kličemo jim pa v spomin strašno „gorjé“, ki velja in mora veljati tistim, ki pohujšanje dajejo in druge okužujejo. Naj se tudi posmejujejo temu „gorjé“ v svoji brezverski ošabnosti, tajiti ne morejo, da je saj „morebiti“ kaj na tem „gorjé“. In s tem „morebiti“, ki jim ga pustim v prevdarek, končam te vrstice, kterim si ti dal povod, ali na ktere si me prav za prav prisilil.

Ali vse drugo je v zgodovinskem obziru in v zgodovinski znanstveni namen spoznavati in pretresovati človeške strasti, hudobije in grdobije, kterih se ne manjka ne v cerkveni ne v državni zgodovini, ali pa vleči jih na svetlo in trositi jih po ulicah v splošnje pohujšanje in okuženje; vse drugo je, zajemati take prigodke iz gotovo čistih, neskajljenih virov in pojasnovati jih oziroma na razne razmere dotičnih časov, in vse drugo, zajemati jih iz virov, ki jih je zgodovinska znanost že zdavnej zavrgla ko motne in smrdljive mlake. Tako ti je, dragi moj, še gotovo v spominu, da na priliko strastni Luitprand je ob vso veljavo, ker so se po drugih virih 10. stoletja na dan spravile njegove laži in pretirovanja gledé papežev Sergija III., Janeza X. in XI., da drugih ne omenjam. Nobeden zveden zgodovinar ne imenuje več Janeza XI. sina — ali po „Narodovo“ pankerta Sergijevega, ker je gotovo, da mu je bil oče Alberik, prvi mož Marocije; ravno tako zgodovinsko gotovo je, da Luitprandu nasproti Sergij in Janez X.,

kteremu je bila Theodora teta, sta bila dosti izvrstna papeža gledé na tedanje okoliščine. Kar od Luitpranda, to velja tudi od Platine, ki je razlival svoj žolč zlasti nad Pavlom II. In ali mi je treba, te še le opomniti, da jih je malo med papeži, kteri bi bil tako obsut s tolikim obrekovanjem, kakor so obsuli in ogrdili smrdljivi tadanji francoski viri Bonifacija VIII., tega v luči nepristranske zgodovine slavnega papeža? In zastran Gregorija VII! Za božjo voljo! Kdor dandanes, ko isti protestantovski učenjaki, zlasti Heinrich Leo, Gfrörer, Luden, Rühs, Voigt ne morejo dosti preslavljeti tega vse skoz izvrstnega junaka, kdor dandanes še sumi o čistosti značaja, o čistosti namenov in življenja tega papeža, kdor dandanes še bléde o ljubici Matildi, ta ni samo neveden, ampak je, ako se hoče prištevati k zgodovinarjem, popolnoma spačen in hudoben. In le po taki spačenosti in hudobiji je mogoče, prezirati čiste, gotove in zanesljive vire, od druge strani pa posluževati se negotovih v zgolj maščevalni namen, brez ozira na silno

novitev približuje vgodni bodočnosti, in da bode Evropa v skrbni vzgoji, katero uživajo Nemčije duhovne, нравne in stvarne sile, spoznala zastavo miru in varnega razvijanja svoje olike.“

Ta je pa dobra, ta! Napoleonovi glasilki: „Cesarstvo je mir!“ in: „Evropa je mirna, dokler je Francija zadovoljna“, — ste kakor molitvici, pravi „Recht“ št. 97, proti tej prusovski ogromnosti. Evropa naj spozna zastavo miru (!) v skrbni vzgoji, katero uživajo Nemčije duhovne in нравne sile, t. j. v tem, da se neusmiljeno preganja cerkev katoliška, da se v ječe tirajo škofje pa duhovni katoliški, da se po vnani črki in obliki postave in prava nezmerno skruni pravo in pravica itd. Evropa naj zastavo miru spozna v Prusije počenjanji, katero dosledno mora jo tirati v boj zoper vero in cerkev! Celó liberalni časniki o tem prestolnem govoru zmagujejo s svojimi liberalnimi glavami! Katoličani, zlasti katoličani avstrijski iz tega lahko spoznamo, da se nam nič dobrega ni nadejati, dokler skor vse vlade plešejo, kakor se jim gode v Berolinu.

„Germania“ poroča, da je do sedaj k paderborskemu škofu iz raznih krajev škofije že prišlo 34.000 ljudi zagotavljat ga svojega spoštovanja do njega in svoje vdanosti za sv. katoliško cerkev. 26. aprila prišlo je bilo 3000 gospej in gospodičin iz Paderborna, ki so glasno molile apostolsko vero. In vendar g. profesor Pajk trdi, da katolicizem pri Nemcih nima nikakove zaslombe.

Francoska. 30. aprila. Liberalni listi so vedeli povedati, da grof Chambord je bil zadnje dni meseca aprila v Versaillesu, kar se pa ne potrdi. — Poslanec Piccon v Nizzi je pri nekem shodu govoril za to, da se Nizza zopet zedini z Laško. To je pri vladi zbudilo hudo nevoljo in misli zaradi tega prositi narodno skupščino, da dovoli sodnijsko preiskavo zoper tega poslanca. Najbrže je vse to napravila Pruska, ker neki v Nizzi in Savoji vse mrgoli pruskih agentov.

Iz Španjske se ne sliši čisto nič novega; nek Seranov telegram le pravi, da se je vojna 28. t. m. zopet pričela.

Turška. 30. aprila. Dosedanji avstrijski poslanec grof Ludolf se je 28. t. m. od sultana poslovil, kateremu se je še tisti dan predstavil novi poslanec grof Zichy. Sultan ga je kaj prijazno sprejel in pri ti priliki opomnil na svoje sočutja za cesarja in na izvrstno prijaznost med obema državama.

Grško ministerstvo je odstopilo.

Domače stvari.

(Vabilo.) Prihodnji ponedeljek 4. t. m. ob sedmih zvečer bo shod prijateljev slovenske dramatične Vile, da se posvetujejo, kako bi se primanjkljaj 12 do 1300 gld., ki je letos narastel, pokrili. Povabljen je vsak domoljub.

(Ljubljanski župan) bo, tako je sklenil vsegamogočni kazinski klub nemškutarjev, stari birokrat in vladni svetovalec g. Lašan. Kako pa, da mož, ki se čuti še dosti trdnega za opravljanje županovega posla, ni več v c. k. službi in vživa svojo veliko pokojnino zastonj?

(Sodnijska razsodba.) Kakor je sploh znano, se je bil del novozidane farne cerkve v Zagorji podrl. Dolžili so zidarskega mojstra Falleschinija, ki jo je zidal, da je tega on kriv, pa deželna sodnija, pri kateri je bila 30. apr. zaradi tega konečna obravnava, ga je spoznala za nedolžnega.

(Vodstvo gorenjske železnice) je, kakor poroča „Laib. Ztg.“, glede na Ljubljancanom

neugodni zdajni vozilni red, naznanilo, da bo ob nedeljah in praznikih šel poseben vlak proti sedmem zjutraj iz Ljubljane do postaje v Lescah, ki se bo vračal proti desetém zvečer nazaj. S tem bo vstreženo pa le Ljubljancanom, ki se hodijo po leti na gorenjsko stran razveseljevat, trgovcem pa in ljudem, ki imajo ob delavnikih opravke na Gorenjskem, s tem ne bo dosti pomagano.

(„Narodovim“ zgodovinarjem.) S tem, da so objavili „Narodovi“ zgodovinarji, če tudi po slabih virih, pregrehe nekterih papežev, so menda hoteli dokazati, da papežstvo sploh ni nič vredno. Pa stojte malo! Govorimo po domače! Komu bo prišlo n. pr. na misel, trditi, da vse časnikarstvo sploh ni nič vredno in sicer zaradi tega ne, ker se nahajajo med njim tudi ljudje, kakor so „Narodovi“ zgodovinarji in politikovalci! Časnikarstvo ne more zato, da se vrinejo med poštene pisatelje tudi ljudje, kakor so v vredništvu „Naroda“, in da med časniki izhaja tudi „Narod“! Mi se nadjamo, da bo pravičen zgodovinar opomnil, da so povsod izjeme, tako med časnikarstvom in časnikarji, kakor med papežtvom in papeži. Zaradi dveh treh nepravilnih ali hudobnih se ne sme obsoditi ves stan.

(Šolsko. Stvar je resnična.) Oče. Dober dan, gospod učitelj! Ne zamerite, da vas ogovorim; sram me je, pa tudi — žal mi je!

Učitelj. Kaj pa je, oče! kaj?

Oče. Žal mi je, da vas lani nisem poslušal. Svetovali ste mi, naj svojega Janezka, ki se je v IV. razredu bil obnesel prav slabo, nikar ne dajem še v latinske šole, da ne bo opravil nič, ker ni še dosti podučen, ker ima trojke; pa — nisem maral, in tega, verjemite mi, kriv je sosedov Tine.

Učitelj. Kako to, in kdo je to — sosedov Time?

Oče. I — študent je, v VII. ali že VIII. šoli latinski, in — ta mi je pravil, da zdaj stare postave ne veljajo več, da za spričevala iz ljudskih šol ne prašajo več, da se zanje celo zmeniti ne smejo. Kaj to, če ima Janezek trojko! O šolskih praznikih, pravi, ga bom jaz nekoliko poučil, deček je precej prebrisan, potem napravi tisto preskušnjo za latinske šole, pa učitelju kašo upihamo, kar s trojko njegovo pojde v gimnazijo; to se bo glavnemu učitelju pod nos kadilo, bote videli! Tako in še več družega mi je pravil sosedov Tine. Meni se je to čudno zdelo, skor nemogoče; ali — ker je le tako ongalil, in je materi, ki ima Janezka nekoliko prerada, dobro delo, češ, tudi leto ne bo zgubljeno, ga res o počitnicah nekaj uči. V začetku šolskega leta gre k skušnji. Le številariti je nekaj znal, sicer se mu je pa neki prav trda godila, pa vendar so ga sprejeli, da sem se sam čudil. Zdaj pa, pomislite, kaj se zgodi? Ko undan sklenejo prvo polovico šolskega leta, pa prinese domu spričalo, in — kaj ima? Trojko, kaj še! trikrat trojko; slab je — skozi in skozi v vseh naukih, še celo v krščanskem. Vidite, gospod učitelj; zato sem dejal, da — sram me je, pa žal mi je.

Učitelj. Milujem vas, in Janezka; povém pa, ker že o tem govoriva, da je spekle takrat tudi mene, ker so razun vašega šenege s trojko vzeli v srednje šole. Doslej tega ni bilo. Kaj si more pač svet misliti? Da smo ali mi krivični, ali pa da uni niso pravični. Lepo ni na nobeno stran, da se med seboj ne vjemamo. Stvar je žalostna, vendar mi je v nekako zadostovanje, ker tudi uni, ki so ga sprejeli s slabim spičalom v latinsko šolo, je staknil trojko, kakor sem slišal pri-

povedovti. Da učence mi, ki jih celo leto ali še po več let imamo v glavnih šolah, bolje poznamo, je gotovo; gotovo je pa tudi, da profesorji — da-si učeni — naglo, po nekterih prašanjih koj ne morejo spoznati, kateri prej jim popolnoma tuji učenci so dosti podučeni, kateri pa niso. Razun tega nekteri, vzlasti kmečki, o šolskih praznikih mnogo pozabijo, nekteri mestni si pa nagloma kaj priučijo; časih še nevednež katero dobro pové, kakor slepa kura kterikrat tudi najde zrno; precej jih je pri sprejemovanjski skušnji skupaj, nekaj se profesorjem mudi, nekaj si pa mislijo, ker jih sedaj za srednje šole latinske ne oglašajo se ravno preveč, hočemo jih pozneje podreti in ptrebiti, in — tako vzamejo marsikterega v gimnazijo, kakor vašega Janezka itd.

Oče. To je sicer vse res, in si lahko mislim tudi jaz; ali — česar jaz nikakor razumeti ne morem, je to, da so, ni davno še, kakor pravijo, dali postave, po katerih spričevala, ktera po toliko skušnjah dajete potrjeni gospodje učitelji ljudskih in glavnih šol, više pri srednjih ali latinskih šolah in gosposkah pa nobene očitne veljave več nimajo. Da ravno sedanji čas tolikanj govorijo in pišejo, kako povišani so gospodje učitelji v plači in v časti, pa da bi njih očitna spričala očitne veljave ne imela, kaj je to?!

Učitelj. Res je, oče! in prav hvaležen sem, da so gledé na sedanjo draginjo povišali nam plačo sploh nekoliko; pa vendar, povém vam po vseh ustih, kaj malo me veseli to, dokler se na drugi strani podira tako naše delovanje. Nekdaj so sprejemovanjske skušnje med nižimi in višimi šolami nekaj pomenile, dokler jih je bilo učencev preveč in za vse prostora niso imeli; zdaj pa se vsaj meni zdijo nepotrebne. Tudi bi počitnice učencem bile res počitnice, ki bi se med letom potem rajši učili. Kar pa je poglavitna reč, je pa to, da bi sami sebi ne podirali, marveč zidali z zednjenimi močmi, ter vzviševali si med seboj čast in veljavo, ktera nam je živo potrebna, če hočemo, da nas spoštovali bodo otroci in učenci; kako težavno jih je nam krotiti, dokler vedó, da z našimi dvojkami in trojkami pojdejo lahko v srednje ali više šole. Povém vam, da mi je ta reč mimo plače bolj pri srcu, kedaj nam povrnejo spet, da bodo očitne naše spričbe ali svedočbe imele tudi odločno veljavo v občinskem življenji.

Oče. Prav to je bilo, gospod učitelj! da sem ogovoril vas danes, tudi meni na srcu, in — ne zamerite, prosim, kajti, še enkrat rečem, žal mi je, pa — sram me je. Z Bogom!

(Slovensko gledišče.) Jutri bo zadnja predstava na korist znanega vrlega igralca in izvrstnega intriganta g. J. Kocelja. Igrala se bo po nemški igri „Goldbauer“ poslovenjena resna igra „Nasledki skrivnostne prisege“. Oziroma na to, da je g. Kocelj nam napravil marsikak zanimiv večer, mu želimo polno hišo.

Razne novice.

— G. fajmošter Jarc iz Dola je pri državni sodniji na Dunaji 30 apr. dobil pravdo zoper vrednika ljubljanskega „Tagblatta“ ter je oproščen vsih stroškov. Dokler pravica iz Avstrije še ni zginila, imamo še zmerom trdno upanje, da se bo vse zopet na bolje obrnilo.

— Nova iznajdba. Neka berlinska fabrika je državnemu zboru ponudila, da bode naredila magnetičen aparat, ki bode natančno naznanjeval izid glasovanja. Aparat bo veljal kakih 6000 tolarjev in če ne bode ustrezal, ga bode fabrika vzela nazaj.

— Samoumor. Pondeljek 20. aprila se je v Slivniških gozdih obesil starček pri sedemdesetih letih tako na nizkem, da je na zemlji klečal. Nek šolarček namreč je iz šole domu gredé zapazil nekoga pri smreki; misleč, da je kdo iz njegove vasi, gre k drevesu, a kako se prestraši, ko zagleda obešenca! Domu prišedši pové domačim, kaj je videl, a nikdo mu ne verjame; še le v četrtek, 23. aprila pové v šoli, da se je nekdo obesil; brž so šli gledat, in našli starčka s sivimi lasmi. Obešenec je po splošni govorici bil slab kristijan, in je zmérom govoril, „da bo eno naredil.“ Našli so pri njem škarijce, cvirn, in drugo šivno orodje.

— Divja mačka v cerkvi. V katoliško cerkev v Veliki Polomi je prišla divja mačka, in ker ni mogla venkaj, skrila se je notri. Nekega dne nastane silna vihra, zdaj skoči iz skrivališča, leta kakor blisk po cerkvi sem in tje po glavah ljudi, tako da nastane veliko vpitje in zmešnjava. Konečno se posreči pogumnejšim možem pritisniti jo k zidu in živo zgrabiti, potle so jo ubili zunaj. Zver je bila dolga kake 3 črevlje, tamošnji g. župnik jo je dal natlačiti in jo je daroval viši gimnaziji v Rožnavi.

— Pisalni stroj. Anton Březina, mestni policijski komisar v Kutni Gori, je iznašel pisalni stroj, s katerim se v tem času, kar se more kak spis navadno le enkrat spisati, po volji pisarjevi spiše (ne prepíše) taisti predmet s taisto roko ali dva-, ali tri-, štiri-, pet-, ali šestkrat ali tudi večkrat, sploh kolikrat si človek tega želi. Ta stroj je dober: 1. za prihranjenje časa, 2. za spise, ki morajo biti kake petkrat ali osemkrat prepisani, za tiskanje se ne izplača, spisovanje je pa mudno in težavno; najboljši je tedaj za c. kr. sodnije, za notariate in sploh za vsakega, ki potrebuje malega razmnoženja kakega spisa. 3. Vsi spisani kosi ohranijo podobo izvirnosti; — razen če se je nahajala v izvirniku — ker ta stroj spiše vsako potezo in piko, ki se stori v glavnem spisu. Pri storjeni poskušnji se je ta stroj dobro obnesel.

Umrli so:

23. aprila. Peter Mohar, konduktarjev otrok, 9. mes., za kozami. — Marijeta Hribnik, dekla, 27 l., za mrzlico.

24. aprila. Janez Vidic, delavec, 75 l., za oslabiljenjem.

25. aprila. Marija Jenko, otrok mašinskega kurjača, 8 m., za oslabiljenjem možganov. — Ana M. Detter, trgovsk otrok, 2 l., za jetiko. — Urša Štrukelj, delavceva žena, 51 l., za splošnim oslabiljenjem. — Jan. Nep. Kham, trgovec, 68 l., za možg. mrtvoudom.

26. aprila. Gabrijela Kaman, trg. otrok, 28 dni, za kozami.

Listnica opravištv.

G. župan. J. P.: Št. 13—16 smo Vam redno pošiljali; zadnjih treh listov Vam pa res nismo poslali. Zmotil nas je letošnji Šematizem. Če ga pogledate, nam boste lahko odpustili.

Vsem čč. in bl. naročnikom naznanjamo, da opravištvo „Slovenca“ bode zanaprej na Starem trgu v gosp. Ničman-ovi hiši št. 16.

Eksekutivne dražbe.

5. maja. 1. Jož. Ajdovec-evo iz Šmartina (130 gl.) v Kranji. — 1. Jož. Sterk-ovo iz Loke (800 gl.) v Ljubljani. — 1. Jan. Golobič-evo iz Brezovega rebra (824 gl.) v Metliki.

6. maja. 3. Jan. Ban-ovo iz Dol. Suhadola (475 gl.) v Novomestu. — 3. Mih. Šlajbah-ovo iz Blata (470 gl.), — 2. Fr. Gačnik-ovo hišno orodje (109 gl.), — 2. Mar. Sitar-jeve iz Stošč, vse tri v Ljubljani. — 1. Jož. Judnič-evo iz

Čudnega Sela (15 gl.), — 1. Jur. Flajnik-ovo iz Hrasta (2118 gl.), obe v Črnomlju.

Telegrafične denarne cene

1. maja.

Papirna renta 69.15. — Srebrna renta 73.80. — 1860letno državno posojilo 103.50. — Bankine akcije 972 — Kreditne akcije 217.50. — London 111.70. — Srebro 106.20. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.96.

Denarstvene cene.

30. aprila.

Državni fond.		Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta		69.15	69.25
5% renta v srebru		73.65	73.75
Srečke (lozi) 1854. l.		97.—	97.50
„ „ 1860. l., cel.		103.25	103.75
„ „ 1860. l., petinke		108.50	109.50
Premijski listi 1864. l.		132.—	132.50
Zemljiščine odveznice.			
Štajarske po 5%		93.—	—.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%		86.50	—.—
Ogerske po 5%		73.50	73.25
Hrvaške in slavonske po 5%		75.50	76.25
Sedmogradske po 5%		71.25	71.75
Delnice (akcije).			
Nacionalne banke		972	974
Unionske banke		97.—	96.50
Kreditne akcije		212.—	212.75
Nižoavstr. eskomptne družbe		855.—	865.—
Anglo-avstr. banke		130.—	130.50
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 gl. a. v.		156.75	157.25
Tržaške „ 100 „ k. d.		—.—	—.—
„ „ 50 „ „ „		53.50	—.—
Budenske „ 40 gl. a. v.		—.—	24.00
Salmove „ 40 „ „ „		31.75	32.25
Palfi-jeve „ 40 „ „ „		23.50	21.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „		—.—	27.50
St. Genois „ 40 „ „ „		—.—	24.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „		19.—	20.—
Waldstein-ove „ 40 „ „ „		—.—	21.75
Srebro in zlato.			
Ces. cekini		5.30	5.31
Napoleonsd'or		8.98	8.99
Srebro		106.15	106.80

Tržna cena preteklega tedna:

Reči	v Ljubljani	v Novomestu	v Kranji	v Loki	v Sodražici	v Mariboru	v Celju	v Ptuj
Masla funt	0.52	0.48	0.52	0.50	0.45	—	—	—
Špeha „	0.38	0.36	—	—	0.44	0.38	0.40	0.38
Leče mernik	3.00	3.00	—	—	—	—	—	—
Krompirja „	1.20	1.15	2.75	—	1.00	1.20	1.00	1.00
Fižola „	3.10	3.50	—	—	2.80	—	—	—
Sena cent	1.10	1.35	1.40	1.00	—	1.50	1.10	2.20
Sem. detelja „	—	—	—	—	—	—	—	—
Prešiči cent	—	—	—	—	—	—	—	—
Govedine funt	0.30	0.30	—	—	—	0.30	0.30	0.30
Teletine „	0.31	0.30	—	—	—	0.32	0.32	0.32
Jaje za 10 kr.	6	8	6	—	8	—	—	—

Tržna cena:

Mesta:	Mernik						
	Pšenice	Rži	Ječmena	Ovsa	Turčice	Ajde	Soršice
v Ljubljani	3.60	2.40	2.10	1.30	2.60	2.40	2.60
v Kranji	—	—	—	—	—	—	—
v Loki	—	—	—	—	—	—	—
v Novomestu	4.20	2.95	2.35	1.30	2.60	2.35	2.30
v Sodražici	4.30	—	2.15	1.25	2.76	—	—
v Mariboru	3.70	2.60	2.50	1.35	2.60	2.10	2.40
v Ptuj	3.50	2.50	2.25	1.35	2.55	2.05	2.40
v Celju	4.00	2.25	2.00	1.20	2.60	2.40	2.40
v Celovcu	3.68	2.65	2.83	1.47	2.60	2.40	—
v Trstu	3.80	2.60	—	—	2.50	—	—
v Zagrebu	—	—	—	—	—	—	—
v Siseku	—	—	—	—	—	—	—
v Varaždinu	3.65	2.00	2.05	1.43	2.55	2.05	—
na Dunaju	3.90	2.70	2.23	1.15	2.60	—	—
v Peštu	3.85	2.65	2.20	1.36	2.35	—	—

V Trstu: Olje dalmatinsko po 30, najboljšo po 40—46 gl., sladkor 20—21 gl., kava Riv. 63—72 gl., rajž 10—13 gl., rozine 13—16 gl. cent. Zaboječak pomešan 2.50 do 7 gl., limon 6—9 gl.

Priporočilo in oznanilo.

Vsem častitim p. n. gg. gostom pri srčno hvalo za dosednji obisk izreka joča se počastim naznanjati, da bodem tudi nadalje obdržala

čitalniško restavracijo

ter da mi bode prva skrb, častitim p. n. gg. gostom postreči z dobrimi jedmi in pijačami in z dobro, točno postrežbo. Ob enem si jemljem čast naznanjati, da se je odprl 1. maja t. l.

vrt in kegljišče

ter se priporočam blagovoljnosti slavnega p. n. občinstva

z odličnim spoštovanjem

(25—1) **Franciška Kham,**
gostilničarica.

PETER GRASSELLI,

vinotržstvo na debelo

(26—1)

Spodnji Šiški poleg Ljubljane (Čadeževa hiša).

Velika zaloga najbolj priljubljenega, dobrega, zdravega vina, navadnega in finejšega, posebno izbornega

bizeljskega in dolenskega.

Pisma naj se blagovoljno adresirajo v Ljubljano, kjer se, komur drago, tudi na ustna vprašanja vstreza v hiši št. 263 na Velikem trgu II. nadstropje nasproti rotovža.

Najlepši, najcenejši
iz železa vlit

spominjki
(monumenti),
križi za altarje in veliki
križi za pokopališča,

izgotovljeni z najstanovitnejšimi, najbolj finimi barvami, s pravim, najbolj finim zlatom krasno pozlačeni (kakor jih sicer nikjer ne znajo delati), so — kakor že čez 20 let — še vedno na zbir v velikanški množini in različnosti ter po najnižji že trdno določeni ceni, ravno tako tudi c. k. priv. z železa vlit podlage (stala — mesto kamenitih) edino le pri

C. M. Pobisch-u,
mešč. trgovcu z železjem in lastniku privilegije
na Dunaji (Wien, Währingstrasse Nr. 7 in
njegovi zalogi križev (auf der Schmeltz) nasproti vходу pokopališča

in se pošiljajo na vse kraje. Grobni napisi se izvršujejo čisto po želji p. n. naročevalcev ali z zlato pisavo ali pa z izbuknjeno vlitimi in pozlačenimi črkami, kar najhitreje mogoče. Obrisi in zapisi cene se, ako jih kdo zahteva, brez odloga pošljejo.

(9—9)

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.